

Beleidskader Veilige Kerk

Protestantse
Gemeente
Kampen

Datum : 26 mei 2025

Vastgesteld door : Algemene kerkenraad

Aanleiding

Jaarlijks worden ruim 100.000 mensen slachtoffer van seksueel geweld. Eén op de twee vrouwen en één op de vijf mannen heeft ooit seksueel geweld of grensoverschrijding meegemaakt. Uit onderzoek blijkt verder dat 85% van de daders van seksueel misbruik uit de sociale kring van het slachtoffer komt: het gezin, de familie, vriendenkring, sport, de kerk, etc. Dat maakt spreken over het misbruik extra beladen. Helaas komt in de maatschappij grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van anderen vrij algemeen voor.

De Algemene Kerkenraad (AK) heeft op 24 maart 2025 besloten om een overkoepelend beleidskader te ontwikkelen, waarin de uitgangspunten van het beleid worden gegeven waarna de concrete uitwerking van beleid in de wijken kan worden gedaan.

Dit document

In dit document wordt een uitgangspunt gekozen over wat een veilige kerk voor de Protestantse Gemeente te Kampen (PGK) betekent en tot welke gedragsregels dit leidt.

De AK voorziet met dit document in een overkoepelend, algemeen kader. De wijkgemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de uitwerking en implementatie van hun eigen beleid voor dit thema. Dit document helpt de wijken richting te geven aan hun eigen beleidsvorming en die te baseren op hun eigen praxis.

Gezien de veelkleurige en veelvormige verscheidenheid in de gemeente is het onvermijdelijk dat er tussen de wijken verschillen in uitwerking ontstaan. Tegelijkertijd willen we elkaar als onderdelen van de PGK blijven herkennen in gezamenlijke omgangsregels.

Ook worden in dit document aspecten van bezinning, bewustwording en beleid benoemd die hun uitwerking in de wijken moeten krijgen.

Wat is het overkoepelend uitgangspunt?

Het evident is dat de gemeente van Jezus Christus een gastvrije, veilige plek zou moeten zijn. De ervaring leert helaas dat dit lang niet altijd en overal het geval was en is. De gemeente heeft een hoge roeping. Onveilige situaties in de gemeente leiden tot beschadiging van mensen, zijn tot oneer van Jezus Christus en verhinderen de voortgang van het Evangelie.

Wij geloven dat de Christelijke gemeente een veilige plek is als:

- jong en oud respectvol met elkaar omgaan;
- leiderschapsposities niet worden misbruikt;
- het onrecht van misbruik bestreden wordt;
- slachtoffers van misbruik zich gehoord en erkend weten.

Het is daarbij belangrijk de reikwijdte te onderscheiden van begrippen als “fysiek” en “psychisch grensoverschrijdend gedrag” en de diverse onderscheidingen van het begrip “misbruik”, zoals machtsmisbruik, seksueel, psychologisch en emotioneel misbruik. De ervaring van onveiligheid wordt bepaald door het slachtoffer en is niet noodzakelijkerwijs gelijk aan (de intentie van) de dader. Verderop in dit document staan richtinggevende algemene omgangsregels.

Om te bevorderen dat er sprake is van een veilige gemeente worden de bovengenoemde aspecten in de wijkgemeenten in een plan uitgewerkt met concrete handelingsperspectieven en activiteiten.

Een breed draagvlak binnen de PGK voor wat het betekent een veilige gemeente te zijn is nodig. Met het oog daarop is een zorgvuldig proces van introductie, bewustwording en concrete afspraken vereist. Zowel binnen de wijkgemeente als tussen de wijkgemeenten willen we elkaars aanpak begrijpen. Ervaringen in den lande leren dat incidenten een uitstraling tot ver buiten de eigen kring hebben.

De behoefte aan beleid zal per wijk verschillen. Maar voor alle wijken geldt dat het thema Veilige Kerk op verschillende niveaus en via diverse invalshoeken voor een langere periode aandacht verdient om in het actieve bewustzijn van de gemeente te worden verankerd. Regelmatige reflectie en onderhoud is daarbij nodig.

De Algemene Kerkenraad faciliteert een periodieke uitwisseling (voorstel: elke twee jaar) tussen de wijken met als doel van elkaars ervaringen te leren. De AK stelt de gemeente-breed inzetbare vertrouwenspersonen aan en coördineert de centrale aanvraag van de VOG's (Verklaring Omtrent Gedrag).

Wijkgemeente neemt verantwoordelijkheid

Het is belangrijk dat de wijkkerkenraad de verantwoordelijkheid neemt voor het proces in de wijkgemeente en die daar in allerlei geledingen bij betreft, zoals pastoraat, bezoekvrijwilligers, jeugdwerk, etc. Het eigenaarschap voor een veilige gemeente verdient het zo breed mogelijk te worden gedeeld.

De wijkkerkenraad stelt vast wat hun visie op een veilige gemeente is. Op basis van de feitelijke situatie in de wijk wordt bepaald waar de prioriteiten liggen die vervolgens worden uitgewerkt in een concreet plan. Het is belangrijk dat de gemeente als geheel én de specifieke onderdelen ervan (catechese, jeugdwerk, pastorale zorg, etc.) worden betrokken bij de invoering én uitvoering van het beleid. De wijkkerkenraad stelt een coördinator veilige kerk aan, die de activiteiten aanstuurt. De wijkkerkenraad houdt zelf toezicht op de uitvoering van het beleid en bespreekt periodiek de situatie. De aangestelde vertrouwenspersonen zijn persoonlijk bekend in de gemeente.

Het beleid wordt vastgelegd in een Wijkbeleidsplan Veilige Gemeente dat openbaar is en wordt gepubliceerd op de website. De positie van het beleid wordt geborgd in het algemene beleidsplan van wijkgemeente.

Belangrijke aandachtspunten in het wijkplan veilige gemeente

Het onderwerp grensoverschrijding en misbruik ligt uitermate gevoelig in de gemeente. Enerzijds omdat iedereen vindt dat het niet zou mogen gebeuren, anderzijds bestaat er onzekerheid over het feit of het toch ergens gebeurt en vervolgens voelen mensen zich ongemakkelijk of soms in de verdachtenbank gezet als er om een VOG wordt gevraagd of als bepaald gedrag wordt

bekritiseerd. Dit onderstreept het belang dat de gemeente breed betrokken wordt bij het beleid op wijkniveau.

De betrokkenheid kan verschillend worden ingevuld, bij voorbeeld middels bijeenkomsten, in de catechese en jeugdwerk, in de prediking, etc. Die betrokkenheid is onderdeel van een beleidsmatige aanpak, zoals die wordt vastgelegd en vastgesteld door de wijkkerkenraad. De wijkkerkenraad draagt er zorg voor dat de vertrouwensperso(o)n(en) bekend zijn in en met de wijkgemeente en in het bijzonder bij risicogroepen als jongeren.

In het plan krijgen de volgende aspecten aandacht:

- Hoe wordt het open gesprek in de gemeente georganiseerd en gestimuleerd en hoe worden taboes doorbroken?
- Waar liggen de risico's en welke preventieve maatregelen treffen we in de praktijk van gemeentewerk en pastoraat om ongewenste situaties te voorkomen?
- Hoe wordt afzonderlijke aandacht voor de positie mannen, vrouwen, jongeren, kinderen rond dit thema gecreëerd in een sociaal veilige setting, waarin lastige zaken kunnen worden besproken?
- Wanneer en hoe spreken we elkaar aan op ongewenst gedrag?
- Hoe gaan we om met vermoedens van kerkelijk misbruik en/of huiselijk geweld?
- Hoe maken we het melden van misbruik of gedragsoverschrijding mogelijk door slachtoffer en door dader?
- Hoe is de vertrouwenspersoon bekend in de gemeente, of en hoe wordt het meldpunt ingezet, wat doen we als er een melding is, wanneer is het zaak van de politie?
- Hoe creëren we ruimte voor recht voor alle betrokkenen in geval van incidenten?
- Hoe zijn we tot steun voor het slachtoffer van misbruik en geweld en ook voor hen die daarbij meer zijdelings betrokken waren/zijn.
- Hoe houden we het beleid en de betrokkenheid bij het onderwerp in de gemeente actief?
- Hoe reflecteren we periodiek op we op het thema en evalueren we het beleid, in de gemeente en in de wijkkerkenraad?

Algemene omgangsregels

De AK stelt een aantal omgangsregels vast voor allen die in of namens de gemeente een taak vervullen. Zij hebben een bijzondere verantwoordelijkheid en genieten daarbij het vertrouwen van de gemeente. Als een kerkelijke functionaris het vertrouwen beschaamt heeft dat ernstige gevolgen voor betrokkenen zelf, maar schaadt het ook het vertrouwen in de gemeente. De Bijbel leert ons met respect, integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldigheid met elkaar om te gaan. Dit kan worden vastgelegd in een aantal eenvoudige regels die kunnen helpen ongewenst gedrag te voorkomen, te signaleren en bespreekbaar te maken.

Alle leden van de gemeente moeten zich veilig kunnen voelen en met respect en waardigheid worden behandeld. Als PGK vinden we alle vormen van ongelijkwaardige behandeling, zoals pesten, machtsmisbruik, financiële uitbuiting, discriminerende, racistische of (seksueel) intimiderende gedragingen of opmerkingen, of het hiertoe aanzetten, ontoelaatbaar.

Alle kerkelijke functionarissen en vrijwilligers wordt gevraagd onderstaande omgangsregels na te leven en te ondertekenen.

1. Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij/zij is en discrimineer niet, in de gemeente telt iedereen mee.
2. Ik houd rekening met de grenzen die de ander aangeeft.
3. Ik val de ander niet lastig.
4. Ik berokken de ander geen schade.
5. Ik maak op geen enkele wijze misbruik van mijn machtspositie.
6. Ik maak geen gemene, racistische of seksistische grappen of opmerkingen over anderen.
7. Ik negeer de ander niet.
8. Ik doe niet mee aan pesten, uitlachen of roddelen.
9. Ik gebruik geen lichamelijk of verbaal geweld, en ik scheld of bedreig de ander niet.
10. Ik kom niet ongewenst te dichtbij en raak de ander niet tegen zijn of haar wil aan.
11. Ik geef de ander geen seksueel getinte aandacht.
12. Ik stel geen ongepaste vragen en maak geen ongewenste opmerkingen over iemands persoonlijk leven of uiterlijk.
13. Ik doe geen mededelingen over zaken die mij vertrouwelijk ter kennis zijn gekomen aan derden. Ik moet de geheimhouding doorbreken als er gevaar of schade kan worden voorkomen, mits ik er alles aan heb gedaan om toestemming van de betrokkene te krijgen om de geheimhouding te doorbreken.
14. Ik maak bewust gebruik van internet, e-mail en andere communicatiemiddelen. In het gebruik hiervan zorg ik ervoor dat de privacy van anderen wordt gewaarborgd.
15. Ik reageer op passende wijze als ik gedrag zie dat strijdig is met een respectvolle omgang naar elkaar en anderen.

De wijkkerkenraden zullen zich in het kader van hun gemeentepraktijk en invulling van het pastoraat, catechese en jeugdwerk beraden over mogelijke aanvullende eisen aan houding en gedrag van ambtsdragers en/of andere kerkelijke gezagsdragers of vrijwilligers, dit ter vermindering van intieme en seksuele relaties, ongewenste intimiteiten, het zich bevinden in ongewenste omstandigheden in de omgang met jongeren in (verschillende situaties van) het jeugdwerk.

Hulpmiddelen

De website www.veiligekerk.nl geeft nuttige suggesties om tot een goed aanpak op wijkniveau te komen. Ook op de website van de Protestantse Kerk Nederland zijn relevante handleidingen te vinden.

Assistentie bij uitvoering van de VOG aanvragen:

In verband met het gebruik van het e-Herkenningssysteem zal de VOG-aanvraag door de scriba AK worden gefaciliteerd. Elke wijkgemeente benoemt een eigen coördinator die de aanvragen in de wijk verzamelt en naar de scriba AK doorgeleid.

Besluit

Bovenstaande is vastgesteld op de vergadering van de Algemene Kerkenraad op 26 mei 2025.